

ELS MILIONARIS DE CÈNTIMS

Abans de la guerra un milionari era un home ric, però avui no es pot dir el mateix. Per a ésser ric, cal posseir ara una bona cosa més pel damunt d'un milió de pessetes. Les paraules són les mateixes, però les pessetes ja no ho són. Les nostres pessetes de fa 45 anys eren molt senyores i gaudien d'un gran prestigi. Ara, de pessetes només en tenen el nom. Així, doncs, els milionaris de pessetes són, en realitat, milionaris de cèntims, tal com va dir en començar la guerra civil el darrer president de la Segona República espanyola. I encara podríem estar ben contents que les coses s'aturessin aquí, perquè molt ens temem que al pas que van s'empitjoraran.

Fa pocs anys que un bitllet de mil pessetes era una cosa molt seriosa. Ens hem passat la meitat de la nostra vida sense veure d'aquests bitllets grossos gaire sovint, talment com si gairebé no existissin. Tothom recorda la història d'aquell mestre d'escola que explicava als infants de la seva classe la divisió de la moneda, d'aquesta manera: «Hi ha bitllets de 25, 50 i 100 pessetes i, segons referències, de 500 i de 1.000».

Ara les coses han canviat. Mil pessetes se'n van de seguida. Si anem al restaurant ja no en tenim prou. La mestressa de casa no pot anar al mercat amb un sol d'aquests papers. Per a comprar unes sabates ja en calen uns quants. Al cafè es paga sovint amb un «verd», i a la lletèria, al quiosc de diaris... I tothom té canvi. Un bitllet de mil pessetes ja no fa por a ningú, és la cosa més natural del món. Ja no serveix ni per a pagar el jornal d'un obrer. No tan sols els cèntims, sinó les mateixes pessetes, han deixat de tenir cap valor. Un duro és la propina més petita que s'acostuma a donar. I, naturalment, el bitllet de mil pessetes ha passat a ocupar, en la nova escala de valors, el lloc que representava no fa gaire el bitllet de cent.

Però tot això no fa més que començar. Es veuen ja molts bitllets de 5.000 pessetes, massa certament. I aviat en necessitarem de 10.000, i de 25.000. Ja podem

pensar en aquells bitllets d'un import de diversos milions de marcs, que circulaven al final de la guerra de 1914-1918... però que no servien per a res.

Qualsevol persona una mica objectiva s'ha adonat ja fa temps que les coses no tenen un preu fix. Ningú no sap, en entrar a una botiga, quant haurà de pagar per un article. El preu d'ahir, avui ja no és bo. I la cursa enfollida no s'atura. Tot costa una muntanya de diner. No es pot cridar l'electricista, ni el vidrier, i ja no parlem del fuster o el paleta. No som prou rics per a donar-los treball.

I tothom aparenta tenir diner. L'obrer mitjanet surt cada diumenge amb el seu cotxe. Els jornals són alts. Cada dia es guanya més i, també, es treballa menys, i la feina es fa més mal feta. Això ho diu tothom, però el ritme de la vida continua desenfrenat. Cada any, l'home normal cobra dos cops el sou doblat, fa el seu mes de vacances, la seva vaga legal a l'oficina o al taller, i naturalment amb el dissabte festa i les dues o tres hores diàries de televisió.

Però el gust per l'ofici desapareix. Són escassos els obrers artesans que estimen el treball. Els estudiants no volen estudiar. Els mestres han d'anar en compte a «frustrar» els infants a l'escola, perquè aquests puguin «realitzar-se», com es diu ara. A França s'han adonat, també, que un alumne universitari té una preparació tot just comparable a la d'un batxiller elemental de deu anys enrera.

Potser haurem de variar la nostra lògica habitual i aprendre d'agafar les coses a l'inrevés. Amb més diner hi haurà aviat més pobresa, més dificultats, i no pas més abundància i benestar. Potser, el gran negoci el faran només aquells qui compren objectes, mobles, llibres cars, segells, és a dir, tot el que hom trobi a la botiga. És l'hora de comprar i de guardar-ho tot. El diner indigestarà. I, sobretot, no venguem res, absolutament res, perquè demà qualsevol cosa valdrà més que el diner.

Però, en l'endemig, qui plantarà els lleghums i els portarà al mercat?

Joan Ventura